

TMMOB İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI ANTALYA ŞUBESİ
Meltem Mah. 3808 Sokak No: 10 Muratpaşa – Antalya
Tel: (0.242) 237 57 27 (3 hat) - Faks: 237 57 31
<http://antalya.imo.org.tr>

17 Ağustos 1999 Depreminin yıldönümünde İnşaat Mühendisleri Odası Antalya Şubesi tarafından yapılan açıklama. 17 Ağustos 2015

Depremler Sarsar, Denetimsizlik Yıkar!

Deprem hâlâ ülkemizin en büyük sorunudur!

Unutma, Unutturma!

İnşaat Mühendisleri Odası olarak, 17 Ağustos 1999 depreminin yıl dönümünde, depremin ülkemizin hâlâ en büyük sorunu olduğunu hatırlatmayı toplumsal bir sorumluluk olarak görüyoruz. Çünkü deprem önlemlerini almakta, toplumu depreme karşı bilinçlendirmekte, yapı üretim sürecini ve yapılaşmayı deprem tehlikesini gözeterik düzenlemekte, ilgili mevzuatı deprem gerçeğine göre yeniden ele almakta birinci derecede sorumlu olan siyasi iktidarın konuya yaklaşımını yanlış ve yetersiz buluyor, toplumun güvenle geleceğe hazırlanmadığını düşünüyoruz.

17 Ağustos 1999 Marmara depreminin üzerinden 16 yıl geçti. 16 yıl önce bugün, merkez üssü Gölcük olan ve beraberinde tüm Marmara bölgesini etkileyen 7.4 şiddetinde bir deprem meydana geldi. Binlerce insan yaşamını yitirdi, binlercesi yaralandı, ülke ekonomisi kısa zamanda telafi edilmesi mümkün olmayacak derecede etkilendi. Bilançonun yol açtığı acı depremin toplumsal travma haline gelmesine neden olmakla kalmadı, başta yapı üretim süreci, mevcut yapılar, kentleşme politikası, afet sonrası önlemler, mevzuat olmak üzere yetersizliğimizi, hatalarımızı gün yüzüne çıkardı. Görmezden gelinen, yok sayılan sorunlar dramatik bir olayla varlığını hissettirdi. Türkiye'nin bir deprem ülkesi olduğu gerçeğinin yok sayılmasının bedeli kelimenin gerçek anlamıyla ağır oldu.

Deprem sonrası süreç, bütün bir ülkenin depreme göre yeniden düzenlenmesi noktasında toplumsal konsensüsün oluşmasına tanıklık etti. Konsensüs, "artık hiçbir şeyin eskisi" gibi olmayacağı temennisinde ifadesini buldu. Ancak 12 yıl sonra meydana gelen Van depremi, ne yazık ki, aradan geçen onca zamana ve verilen sözlere rağmen, "bir arpa boyu mesafe alınamadığını" gösterdi. Kaçak yapılaşmanın, sağlıksız kentleşmenin, mühendislik hizmeti almadan yapı üretiminin, yapı denetim sisteminin taşıdığı eksiklik ve zaafların varlığını sürdürdüğü, sadece depreme değil her türlü doğal afete karşı korumasız olduğu, mevcut olumsuzlukların doğa olaylarını doğal afete dönüştürdüğü, doğal afetlerin geleceğe dönük kaygıları çoğalttığını açığa çıkardı.

Deprem gerçeği ve Türkiye

Türkiye bir deprem ülkesidir. Topraklarının ve nüfusunun büyük bir bölümü deprem tehlikesi altındadır. Türkiye topraklarında 1900'lü yılların başından günümüze otuza yakın büyük ölçekli deprem meydana gelmiş ve resmi kayıtlara göre 100 bin civarında insan hayatını kaybetmiştir.

Türkiye, önemli deprem kuşakları üzerinde bulunmaktadır. Ülke topraklarının yüzde 66'sı 1. ve 2. derecede deprem bölgesinde yer almakta, nüfusu bir milyonun üzerindeki 11 büyük kent, ülke nüfusunun ise yüzde 70'i ve büyük sanayi tesislerinin yüzde 75'i deprem tehlikesi altındadır.

Mevcut yapı stokuna bakıldığında da durumun iç açıcı olmadığı görülecektir. TÜİK verilerine göre ülkemizde 20 milyon civarında yapı bulunmaktadır. Bu yapıların yüzde 60'ının 20 yaş ve üzerinde bulunduğu, büyük oranda ruhsatsız ve niteliksiz olduğu, mühendislik hizmeti almadan veya kısmen alarak ve yapı denetimi olmadan üretildiği, pek çoğunun güçlendirilmesi gerektiği, yine kayda değer ölçüde yapının yıkılarak yeniden yapılmasının zorunluluk olduğu bilinmektedir.

Buna rağmen, daha çok rant amaçlı olan kentsel dönüşüm projeleri dışında, deprem kaygısını giderecek adımlar atılmamış, güvenli yaşam sağlanamamıştır. Kaldı ki kentsel dönüşüm projeleri kapsamında TOKİ tarafından üretilen konutlar yapı denetimden muaf tutulmakta, özellikle yoksul ve dar gelirli için üretilen konutların bir iki sene içerisinde niteliksizliği açığa çıkmaktadır.

Mevcut yapı stokuna ilişkin verilerin tahminlere dayandığı vurgulanmalıdır. Çünkü ülkemizin ve Antalya'mızın ayrıntılı yapı envanteri yoktur. Dolayısıyla mevcut bilgiler güncellenememekte ve merkezi düzeyde kamuoyuyla paylaşılmamakta, güçlendirme çalışmalarının hangi düzeyde olduğu, kaç binanın yıkılıp yeniden yapıldığı, okullar, yurtlar, hastaneler başta olmak üzere kamu binalarının mevcut durumu bilinmemektedir. Marmara ve Van depremlerinde sınırı geçemeyen yapı stokumuzun, bir bütün olarak olası depremde ne tür tepki vereceği ise adeta bilinmeze terk edilmiştir.

Meslek Odaları devre dışı bırakıldı

Odamız yıllardan bu yana, deprem tehlikesi ve deprem önlemleriyle ilgili; mevzuattan yapı üretim sürecine kadar geniş bir yelpazede görüş ve önerilerini defalarca kamuoyuyla paylaşmış, raporlar hazırlamış, ilgili bakanlıkların düzenlediği bilimsel içerikli etkinliklere katılarak değerlendirmelerde bulunmuş, toplum yararına gördüğü her türlü girişime destek verip katkı sağlamış, kendi olanakları çerçevesinde deprem ve ilgili konular bağlamında çok sayıda bilimsel-mesleki etkinlikler, meslek içi eğitimler düzenlemiş, depremin unutulmaması ve duyarlılığın artırılması amacıyla kitlesel eylemler, yürüyüşler organize etmiştir.

Ancak son birkaç yıldır siyasi iktidar mevzuatta kabul edilemez köklü değişikliklere imza atmış, meslek odalarının toplumsal yarar hassasiyetinden kaynaklanan kamu projelerine müdahale etme kanallarını kapatmış, üyelerini denetlemesini, sicillerini tutmasını, mesleki faaliyetlerini kayıt altına almasını engellemiş, "imzacılıkla" ve sahte mühendislerle mücadeleyi zayıflatmış, gelir kaynaklarını önemli ölçüde kırmış, bir taraftan da Meslek Odaları üzerinde mali ve idari denetim kurarak vesayet ilişkisini hayata geçirmek istemiştir. Değişikliklerin Meslek Odalarını güçsüzleştirecek ve Oda-üye ilişkisinin zayıflayacak içeriğe sahip olmasının yaratacağı handikap bir yana, mevzuatın yapı üretim sürecini denetimsizliğe mahkum edecek hükümler içermesinin ve siyasi iktidarın Meslek Odalarını devre dışı bırakmasının topluma pahalıya mâl olacağı açıktır.

Şu nokta özellikle vurgulanmalıdır. İnşaat mühendisliği her zeminde ve her şart altında güvenli ve sağlıklı yapılaşmanın mümkün olduğunu kanıtlayan bir bilim dalıdır. Odamız da, doğrudan insan hayatıyla ilgili üretimde bulunan meslek mensuplarının tek ve merkezi örgütü olarak, inşaat mühendisliği hizmeti almadan yapı üretilmesine karşı çıkmakta, nitelikli olmayan projelere izin vermemekte ve kamu yararı gözetmeyen projelere karşı hukuki alanda mücadele etmektedir. Mühendislik mesleğini önemsizleştirme ve meslek odalarını güçsüzleştirme girişimlerinin yapı üretim sisteminde zaafa yol açma dışında başka bir sonucu olmayacaktır.

Antalya depreme hazır mı?

- Tarım, mera ve orman alanlarımızın betonlaşmasını önleyecek, su kaynaklarımızı, sahillerimizi, kamu arazilerimizi, ekolojik sistemi, çevreyi, doğayı koruyacak, kamu yararını ön plana çıkaran bütüncül bir "Nazım Plan" var mı?
- "Deprem Master Planı" var mı? Olabilecek bir depremde 115 bin yapı stoğunun durumu nedir?
- "Ulaşım Master Planı" var mı?
- Deprem direnci zayıf olan bina ve altyapıların tahkim, takviye veya yenilenmesiyle ilgili ne yapıldı?
- Her türlü afet risklerine göre hazırlanmış mülk sahiplerini mağdur etmeyen, barınma hakkını yok saymayan bir "Kentsel Dönüşüm Ana Planı" var mı?
- Deprem etkilerini göz önüne alacak şekilde düzenlenmiş şehir, bölge ve arazi planlaması yapıldı mı?
- Deprem öncesi hazırlıkları için acil durum plan ve programları var mı?
- Deprem sonrası gerekli acil yardım, kurtarma hizmetleri düzenlendi mi?
- Deprem sonrası halkın evleri terk etmesi ve geçici iskanıyla ilgili plan çalışması var mı?
- Antalya Büyükşehir merkez ve ilçelerde yeterli "Deprem Toplanma Alanı" var mı?

Bu sorulara ne yazık ki olumlu yanıt veremiyoruz.

Deprem önlemleri, afet sonrası hazırlık çalışmalarını ikna edici bulmuyoruz!

Açıkçası ne sorunlar ne de çözüm sırdır. Ancak kent yöneticileri, sorunları çözmek yerine mevcut sorunları daha da büyüten, 15 bin dönümlük Kırcaami ve 3 bin dönümlük Çakırlar Bölgesi'nde ihtiyaç olmadığı halde tarım alanlarını, narenciye bahçelerini, su kaynaklarını yok ederek, taşkın riskine rağmen imara açan plan kararları almakta, bu riskli bölgelerde çılgın proje yapma peşinde koşmaktadır.

Konunun birinci derecede muhatabı olan bir mesleğin mensupları olarak, depremlerin yıl dönümlerinde sorunları yeniden sıralamanın, çözümü bir kez daha tartışmaya açmanın haldeki durumumuzu özetlediğinin farkındayız. Ne sorunlar değişiyor ne de güvenli yaşam kuracak adımlar atılıyor. Siyasi iktidarın kentleşme ve imar politikaları bağlamındaki yaklaşımı ve doğal afetleri "kader" gibi gören anlayış ne yazık ki endişelerimizi artırıyor. Antalya deprem tehlikesine değil ranta göre düzenleniyor. Bunun içindir ki yapılan çalışmaları inandırıcı bulmuyoruz.

Endişeliyiz. Yapı üretim sürecinin endişelerimizi giderecek şekilde sağlıklı işlemediğinin farkındayız. Lakin endişemiz bu kadarla sınırlı değildir. En azından meslek odalarının, üniversitelerin, bilim çevrelerinin, sivil inisiyatiflerin kamu yönetimi tarafından oluşturulacak ortak bir zeminde bir araya gelerek başlatacağı sürecin, tuhaf ki yine siyasi iktidarın yanlış tutumu nedeniyle sekteye uğratıldığını görmek endişelerimizi artırıyor. Mevcut yapı stoku biz inşaat mühendislerini endişelendiriyor. TOKİ tarafından üretilen büyük konut projelerinin yapı denetim sisteminden muaf tutulması bizleri endişelendiriyor. Deprem toplanma alanlarının imara açılması, yerel yönetimlerin rant odaklı projeler geliştirmesi ve en az diğerleri kadar önemli olmak üzere deprem tehlikesinin görmezden gelinmesi, toplumsal duyarlılığın törpülenmesi endişelerimizi pekiştiriyor.

Biz inşaat mühendisleri geleceğe endişeyle değil, güvenle bakmak istiyor ve bu istediğimizin her daim arkasında olacağımızı kamuoyuna duyuruyoruz. Çünkü toplumsal duyarlılığımız, yaşamın kutsallığına olan inancımız, bilimsel, mesleki gerçeklikler bunu gerektiriyor. Çünkü depreme karşı alınmamış önlemler ülkemizin hâlâ en büyük sorunudur.

Ülkemizin ekonomik-sosyal-siyasal çalkantılı döneminde deprem tehlikesine dikkat çekmenin, deprem duyarlılığını artırmaya gayret etmenin toplumsal ve insani bir sorumluluk olduğunu biliyor ve bu sorumluluğu taşımaya kararlı olduğumuzu kamuoyuna duyuruyoruz.

TMMOB İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI ANTALYA ŞUBESİ

14. DÖNEM YÖNETİM KURULU

Cem OĞUZ-Haluk SELÇUK-Mustafa BALCI-Rıza ARSLANBAY-Umut TURAN-M. Murat AYHAN-Ahmet EVCİ

A.Ayman YAREN-Gözde ŞANLILAR-Osman SÜTÇÜ-Güney UYAROĞLU-Çağlar AYTAZ-Volkan KILIÇARSLAN-Berk ERKAYA